

SPWGN\INF

**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH**

I N F O R M A C J A

**o wynikach kontroli przekształceń własnościowych
w gospodarce narodowej w 1996 r.
w województwie bielskim**

K a t o w i c e

Czerwiec

1997 rok

SPIS TREŚCI

	Strona
I. CZĘŚĆ OGÓLNA	3
1. Charakterystyka kontroli	3
2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	5
3. Uwagi i wnioski	10
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.....	12
1. Ocena wyników i tempa prywatyzacji w 1996 r.	12
2. Prywatyzacja likwidacyjna w trybie art. 37 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p.	13
3. Przebieg procesów naprawczych w przedsiębiorstwach państwowych	17
4. Likwidacja przedsiębiorstw państwowych w trybie art. 19 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p.	20
5. Dochody i wydatki budżetu związane z prywatyzacją oraz ocena występujących trendów w skali województwa bielskiego	21
III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	22

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

<i>temat:</i>	Przekształcenia własnościowe w gospodarce narodowej w 1996 r.
<i>numer:</i>	P/06/048
<i>rodzaj:</i>	Kontrola planowa, ujęta w planie kontroli na okres od grudnia 1996 r. do 30 kwietnia 1997 r.
<i>inicjator:</i>	Departament Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK.
<i>cel:</i>	Ocena realizacji zadań Rządu, określonych w załączniku nr 12 do ustawy budżetowej „Kierunki prywatyzacji majątku państwowego w 1996 r.” i przebiegu prywatyzacji w gospodarce narodowej.
<i>badany okres:</i>	1996 rok
<i>czas przeprowadzenia kontroli:</i>	6 stycznia 1997 r. do 29 kwietnia 1997 r.
<i>uczestnicy kontroli:</i>	Delegatura NIK w Katowicach
<i>jednostki kontrolowane:</i>	Wykaz jednostek objętych kontrolą stanowi załącznik Nr 1 do informacji.

**zastrzeżenia do
materiałów
pokontrolnych:** Do kierowników wszystkich 4 objętych kontrolą jednostek skierowano wystąpienia pokontrolne. Do uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych ze strony adresatów, nie wniesiono zastrzeżeń.

W treści informacji wprowadzono następujące skróty:

- Ministerstwo Przekształceń Własnościowych - MPW
- Ministerstwo Skarbu Państwa - MSP
- ustawa z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51 poz. 298 ze zm.) - ustawa z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p.
- ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 18 poz. 80 ze zm.) - ustawa z dnia 25 września 1981 r. o p.p.
- ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (tekst jedn. (Dz.U. z 1992 r. Nr 6 poz. 27 ze zm.) - ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej p.p.
- ustawa z dnia 5 czerwca 1992 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 56 poz. 274 ze zm.) - ustawa z dnia 5 czerwca 1992 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.
- przedsiębiorstwa państwowe - p.p.
- Wydział Nadzoru Założycielskiego i Przekształceń Własnościowych Urzędu Wojewódzkiego w Bielski-Białej - Wydział
- Urząd Wojewódzki w Bielsku-Białej - Urząd

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

1. W 1996 r. przebieg procesów prywatyzacyjnych p.p. dla których Wojewoda Bielski był organem założycielskim wykazał dalsze pozytywne tendencje. W wyniku reformy CENTRUM w 1996 r. Wojewoda Bielski przejął z innych resortów 19 p.p. w związku z czym do 79 wzrosła ilość nadzorowanych p.p.

Wyniki monitoringu obejmujące podstawowe wskaźniki ekonomiczne nadzorowanych przedsiębiorstw wykazały, że udział p.p. prowadzących działalność gospodarczą ze stratą uległ zmniejszeniu z 43,1% w 1995 r. do 35,1% za 1996 r.

Stwierdzono, że Wojewoda Bielski lepiej zabezpieczył w umowach kupna-sprzedaży p.p. interesy Skarbu Państwa, wprowadzając szereg dodatkowych warunków i wymogów. Rozpoczęte zostały również prace nad mechanizmem nowych programów prywatyzacyjnych. Skuteczniej egzekwowano od podmiotów, które zakupiły majątek Skarbu Państwa spłatę należnych rat.

Uzyskane w 1996 r. dochody z prywatyzacji w kwocie 17.189 tys. zł były wyższe o 9.655 tys. zł, tj. o 128,2% od dochodów uzyskanych za 1995 r., przy wydatkach na realizację zadań związanych z prywatyzacją w wysokości 149 tys. zł, tj. o 158 tys. zł niższych od wydatków poniesionych w 1995 r.

2. W 1996 r. Urząd Wojewódzki w Bielsku-Białej realizował w zakresie przekształceń własnościowych m.in. następujące przedsięwzięcia:
 - prywatyzację likwidacyjną 2 p.p. na podstawie art. 37 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p. (na ogółem od 1991 r. sprywatyzowanych 16 p.p.),
 - prywatyzację kapitałową 7 p.p., w tym 6 przedsiębiorstw poprzez przekształcenie w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa w celu

wniesienia akcji do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych (na ogółem sprywatyzowanych od 1991 r. 28 p.p.),

- likwidację 7 p.p. na podstawie art. 19 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p.

W 1996 r. wykreślono z rejestru w wyniku prywatyzacji i likwidacji 4 p.p. (w 1995 r. także 4 p.p. wykreślono z rejestru).

W 1996 r. realizowane przekształcenia własnościowe w województwie bielskim charakteryzowała znaczna efektywność, a uzyskane dochody z prywatyzacji - najwyższe od 1991 r. były wynikiem przyspieszenia spłaty rat kapitałowych przez niektóre spółki oraz zbyciem części udziałów Skarbu Państwa w Spółce z o.o. Philips Lighting „BIELSKO” w Bielsku-Białej.

Zjawiskiem niekorzystnym była natomiast mała efektywność realizowanych postępowań naprawczych. W 1996 r. tylko w 2 przedsiębiorstwach na 17 objętych procesem naprawczym zakończono to postępowanie, przy czym jedno z tych przedsiębiorstw przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, a w drugim przedsiębiorstwie realizowano proces prywatyzacji zakończony w lutym 1997 r. poprzez „szybką sprzedaż”.

W świetle ustaleń kontroli podejmowane przez Wojewodę Bielskiego działania związane z realizacją programów naprawczych p.p., w niewielkim stopniu uchroniły te przedsiębiorstwa przed upadłością.

W 1996 r. ogłoszono upadłość 6 przedsiębiorstw, a na koniec tego roku aż w 26 przedsiębiorstwach realizowano postępowanie upadłościowe. Podkreślenia wymaga, że w 12 z tych przedsiębiorstw przed ogłoszeniem upadłości wdrażano postępowanie naprawcze.

Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Katowicach pozytywnie ocenia przebieg procesów przekształceniowych w 1996 r.

w przedsiębiorstwach dla których Wojewoda Bielski był organem założycielskim.

3. W trakcie prowadzonych przez Urząd Wojewódzki w Bielsku-Białej przekształceń własnościowych miały jednak miejsce przypadki podejmowania działań niezgodnych z obowiązującym stanem prawnym. Dotyczyły one m.in.:
- zawiązania spółki w dniu 21 czerwca 1996 r. przez zarządcę komisarycznego w Przedsiębiorstwie Przemysłu Skórzanego „Logar” w Łodygowicach, w którym realizowano program naprawczy. Spółkę tę zawiązano przed wyrażeniem zgody przez organ założycielski na wniesienie mienia przedsiębiorstwa jako aportu do tej spółki,
 - zawiązania spółki w dniu 26 września 1994 r. przez zarządcę komisarycznego w Bielskich Zakładach Futrzarskich „Beskidiana” w Bielsku-Białej, pomimo niespełnienia warunku organu założycielskiego wynikającego z art. 11 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. w myśl którego p.p. wspólnie z innymi osobami prawnymi, a także osobami fizycznymi, może w celach gospodarczo uzasadnionych tworzyć jednostki gospodarcze, przewidziane w przepisach prawa oraz obniżeniu funduszu przedsiębiorstwa z naruszeniem postanowień art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej p.p.,
 - dokonania przez likwidatora Wadowickiego Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Doświadczalnego Aparatury Odlewniczej „WADAP” w Wadowicach, likwidowanego w trybie art. 19 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. sprzedaży nieruchomości tego przedsiębiorstwa w dniach 22 marca 1995 r. i 11 września 1995 r. bez ogłoszenia przetargu - pomimo oświadczenia złożonego notarialnie, że sprzedaż tej dokonano w trybie art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. Zdaniem NIK dokonanie tej sprzedaży w okresie 19 i 24 miesięcy od ostatniego ogłoszenia

o przetargu (w dniu 30 sierpnia 1993 r.) powinno być poprzedzone nowym ogłoszeniem o przetargu.

4. W Bielskich Zakładach Podzespołów Lampowych „POLAM” w Bielsku-Białej sprywatyzowanych w trybie art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p., wielkość aportu do Spółki Philips Lighting Bielsko Sp. z o.o. przyjęto w negocjacjach na poziomie wartości minimalnej tego przedsiębiorstwa, tj. 7,3 mln zł. W świetle ustaleń kontroli objęcie przez „Philipsa” 80% udziału w kapitale zakładowym nie zostało uzależnione od wykonania zobowiązań inwestycyjnych, natomiast sprzedaż 20% udziałów zatrzymanych przez Skarb Państwa na roszczenia reprivatyzacyjne uzależniono od wykonania zobowiązań inwestycyjnych na sumę 11 mln guldenów i zobowiązań wobec pracowników.

5. Ustalenia kontroli przeprowadzonej w Zakładzie Tektury w Czańcu sprywatyzowanym w trybie art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p. wykazały, że proces prywatyzacji trwał od grudnia 1993 r. do października 1996 r., tj. 35 miesięcy. Na wydłużenie tego procesu rzutowały trudności z ustaleniem stanu prawnego nieruchomości Zakładu.

W okresie przygotowawczym do prywatyzacji następował systematyczny spadek zyskowności produkcji, a od 1995 r. Zakład prowadził działalność ze stratą - pomimo tego organ założycielski nie podejmował działań naprawczych stosownie do przepisu art. 65 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. Ustalono, że pokrywanie ponoszonych strat z funduszy Zakładów rzutowało negatywnie na ich wielkość.

Zdaniem NIK pozytywnie należy ocenić działania organu założycielskiego dotyczące zabezpieczenia w umowie kupna-sprzedaży Zakładu interesów majątkowych Skarbu Państwa, albowiem zapewniono prawo do rewizji przedmiotu sprzedaży, zamieszczono w umowie obowiązek ubezpieczenia mienia na sumę

nie niższą niż cena składników majątkowych przekazanych Spółce i inne.

6. Ustalenia kontroli przeprowadzonej w Ministerstwie Skarbu Państwa - Delegatura w Bielsku-Białej wykazały m.in., że Skarb Państwa reprezentowany przez MPW nie wyegzekwował do czasu kontroli postanowień umowy zawartej w dniu 29 czerwca 1993 r., z firmą „ULTRA-TECH” INTERNATIONAL z Hong Kongu, na mocy której w zamian za sprzedane 37.000 akcji Fabryki Wtryskarek „PONAR-ŻYWIEC” S.A. w Żywcu, firma ta była zobowiązana dostarczyć ww. Spółce do końca lutego 1995 r. dokumentację techniczną 13 typów wtryskarek, a w przypadku niewywiązania się z umowy uiścić karę w wysokości 100.000 USD, której wysokość wraz z odsetkami (do dnia 9 sierpnia 1996 r.) wyniosła 426.990,25 zł.

7. W związku z zadaniami realizowanymi w 1996 r. przez Wydział w zakresie przekształceń własnościowych zawarto 49 umów, których przedmiotem było m.in. sporządzenie analiz prawnych i ekonomicznych. Stwierdzono, że 5 z tych umów zawarto z Kancelarią Prawniczą Spółka Cywilna - Radca Prawny L.Dobrucka, Radca Prawny - J. Ślusarek.

Pan J. Ślusarek reprezentujący w tych umowach Kancelarię Prawniczą i wykonujący ekspertyzy, zajmuje od 16 lipca 1990 r. stanowisko z-cy dyrektora Wydziału Organizacji i Nadzoru i równocześnie od 1 października 1994 r. kierownika Biura Prawnego Urzędu.

W świetle postanowień art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy z dnia 5 czerwca 1992 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, prowadzenie działalności gospodarczej przez osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe jest zabronione, jeżeli pozostawałoby to w sprzeczności z jego obowiązkami, albo mogło wywołać podejrzenie o stronnictwo lub interesowność.

Ustalenia kontroli wykazały, że Pan J. Ślusarek prowadzi działalność gospodarczą, która w ocenie Najwyższej Izby Kontroli - Delegatury w Katowicach, może pozostawać w sprzeczności z jego obowiązkami lub wywoływać podejrzenie o stronnictwo lub interesowność.

8. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej na terenie województwa bielskiego z objętych restrukturyzacją zakładów, dla których Wojewoda był organem założycielskim zarejestrowano w 1996 r. (79 p.p.) 484 osoby bezrobotne, co stanowiło 1,2% nowo zarejestrowanych bezrobotnych oraz 225 osób bezrobotnych w ramach zwolnień grupowych z tych zakładów. W stosunku do 1995 r. (71 p.p.) dane w tym zakresie wynosiły odpowiednio 369 osób - 0,9% nowo zarejestrowanych oraz 166 osób w ramach zwolnień grupowych.

3. Uwagi i wnioski

Dla usprawnienia procesu prywatyzacji oraz poprawy efektywności przekształceń własnościowych, Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Katowicach w wystąpieniach do Wojewody Bielskiego wnioskowała w szczególności o:

1. Zwiększenie nadzoru organu założycielskiego w procesie realizowanych przekształceń własnościowych m.in. poprzez:
 - wprowadzenie obowiązku sporządzania aneksów do programów likwidacji i programów naprawczych w których przyjęte pierwotnie terminy nie zostały zrealizowane i uzyskanie akceptacji organu założycielskiego na wnioskowane zmiany,
 - egzekwowanie od likwidatorów p.p. wytycznych zawartych w piśmie dyrektora Wydziału z dnia 12 stycznia 1995 r.

nr PP/II/6418/K/2/95 w sprawie przedkładania sprawozdań z przebiegu likwidacji,

- podejmowanie w stosunku do przedsiębiorstw, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej, niezbędnych działań przewidzianych przepisami art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p., dotyczących wszczęcia postępowania naprawczego,
- dokonywanie okresowych kontroli przebiegu procesów likwidacyjnych i procesów naprawczych przez pracowników Wydziału dla wprowadzenia stosownych korekt umożliwiających realizację przyjętych założeń w wyznaczonych terminach.

2. Rozważenie celowości i zasadności wnoszenia składników majątkowych p.p. do innych podmiotów gospodarczych - m.in. w formie aportów dopiero - po uprzednim ustaleniu przewidywanych realnych korzyści zarówno dla p.p., jak i dla Skarbu Państwa.
3. Kształtowanie polityki kadrowej w sposób uniemożliwiający zatrudnianie osób łączących prowadzenie działalności gospodarczej z zajmowaniem stanowisk kierowniczych w Urzędzie, jeżeli pozostawałoby to w sprzeczności z ich obowiązkami, albo mogło wywołać podejrzenie o ich stronnictwo lub interesowność.

Niezależnie od przedstawionych wyżej wniosków celowym wydaje się także zwiększenie nadzoru organów założycielskich nad przestrzeganiem przez likwidatorów przedsiębiorstw zasady zgłaszania wniosków o ogłoszenie upadłości p.p. w okresie, gdy ich majątek wystarczy jeszcze na pokrycie kosztów tego postępowania.

***Wniosek de lege
ferenda:***

W związku z występowaniem przypadków umorzenia postępowania upadłościowego p.p. przez sądy ze względu na brak środków na pokrycie kosztów tego postępowania, Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Katowicach widzi potrzebę określenia zasad dalszego postępowania

likwidatorów i organów założycielskich przedsiębiorstw w takich sprawach, mającego na celu wykreślenie przedsiębiorstwa z rejestru.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Ocena wyników i tempa prywatyzacji w 1996 r.

W 1996 r. Wojewoda Bielski był organem założycielskim 79 przedsiębiorstw, wobec 71 p.p. w 1995 r. Z objętych monitoringiem w 1996 r. 57 przedsiębiorstw (w 1995 r. odpowiednio 65 p.p.) 20 przedsiębiorstw, tj. 35,1% prowadziło działalność gospodarczą ze stratą wobec 28 p.p., tj. 43,1% w 1995 r.

Na przestrzeni 1996 r. w p.p. dla których Wojewoda Bielski był organem założycielskim realizowane były następujące działania:

- w 10 p.p. realizowano postępowanie naprawcze - w odniesieniu do 17 p.p. w których proces ten realizowano w 1995 r.,
- w 7 p.p. realizowano proces likwidacji - w odniesieniu do 5 p.p. w których proces ten realizowano w 1995 r.,
- w 26 p.p. realizowano postępowanie upadłościowe - w odniesieniu do 18 p.p. w których proces ten realizowano w 1995 r.

Podejmowane przez Wojewodę Bielskiego w 1996 r. działania w zakresie prywatyzacji obejmowały m.in.:

- prywatyzację likwidacyjną, którą objęto 2 przedsiębiorstwa, a mianowicie: Zakład Tektury w Czańcu i Bielskie Zakłady Podzespołów Lampowych „POLAM” w Bielsku-Białej (na ogółem dotychczas sprywatyzowanych 16 p.p. w tym: 10 p.p. poprzez oddanie do odpłatnego korzystania spółkom pracowniczym (leasing), 5 p.p. poprzez ich sprzedaż oraz 1 p.p. poprzez wniesienie mienia przedsiębiorstwa do spółki),

- prywatyzację kapitałową, którą objęto 7 p.p., zaś w 1995 r. 8 p.p. (na ogółem 28 p.p. przekształconych od 1991 r. w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, w tym 18 p.p. poprzez wniesienie akcji do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych).

W 1996 r. wykreślono z rejestru w wyniku likwidacji i prywatyzacji 4 p.p., podobnie 4 p.p. wykreślono z rejestru w 1995 r.

Wpływy Skarbu Państwa z tytułu prywatyzacji za 1996 r. wyniosły 17.189.220 zł, co stanowiło 49,8% łącznych wpływów uzyskanych w okresie 1991-1996 r. w wysokości 34.519.120 zł.

2. Prywatyzacja likwidacyjna w trybie art. 37 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p.

1. W 1996 r. Wojewoda Bielski wszczął postępowanie przygotowawcze do likwidacji prywatyzacyjnej na podstawie art. 37 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p., którym objęto 8 p.p.

Analiza opinii sporządzonych przez Zespoły Przygotowawcze wykazała, że wobec 5 p.p. wnioskowano prywatyzację na podstawie art. 37 ust. 1 pkt 1, tj. poprzez sprzedaż przedsiębiorstwa, wobec 2 p.p. prywatyzację w trybie art. 37 ust. 1 pkt 2, tj. poprzez wniesienie przedsiębiorstwa lub zorganizowanych części mienia do spółek, a w stosunku do Przedsiębiorstwa Doświadczalno-Produkcyjnego Dźwigów Samochodowych „BUMAR-BEDES” w Bielsku-Białej w opinii z czerwca 1996 r. Zespół Przygotowawczy stwierdził brak szans na kontynuację działalności przez to przedsiębiorstwo i zaproponował wystąpienie do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości.

Podkreślenia wymaga, że w stosunku do 2 p.p., a mianowicie: Bielskiej Fabryki Armatur „Befa” w Bielsku-Białej i Przedsiębiorstwa Doświadczalno-Produkcyjnego Szybownictwa „PZL - Bielsko” w Bielsku-Białej w opinii Zespołów Przygotowawczych stwierdzono,

że kontynuowanie procesu prywatyzacji wymaga uregulowania stanu prawnego posiadanych nieruchomości.

2. Ustalenia kontroli przeprowadzonej w Zakładzie Tektury w Czańcu wykazały, że przedsiębiorstwo to zostało sprywatyzowane w 1996 r. na podstawie art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p. Proces prywatyzacji realizowano od grudnia 1993 r. do października 1996 r. Na wydłużenie tego procesu rzutowały trudności związane z ustaleniem stanu prawnego nieruchomości tego przedsiębiorstwa.

W okresie przygotowawczym do prywatyzacji następował systematyczny spadek zyskowności produkcji, a od 1995 r. Zakład prowadził działalność gospodarczą ze stratą, która na koniec 1995 r. wyniosła 74.800 zł. W toku kontroli stwierdzono, że dyrektor Zakładu nie dopełnił obowiązku pisemnego poinformowania organu założycielskiego oraz rady pracowniczej o prowadzeniu przez Zakład działalności gospodarczej ze stratą, co naruszało postanowienia art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p., poprzestając jedynie na przesyłaniu do organu założycielskiego kopii sprawozdań F-01.

Pomimo prowadzenia działalności gospodarczej ze stratą, która na 31 sierpnia 1996 r. wyniosła 95.100 zł, organ założycielski nie podejmował działań naprawczych stosownie do przepisu art. 65 ust. 1 cytowanej ustawy o p.p. Załamanie sprzedaży, spowodowane głównie spadkiem zapotrzebowania na wytwarzane wyroby, które nastąpiło m.in. w wyniku konkurencji zarówno podmiotów zagranicznych, jak i krajowych doprowadziło do zwiększenia strat na 30 października 1996 r. (dzień zakończenia likwidacji Zakładu) do kwoty 199.159 zł i rzutowało na niewywiązanie się Likwidatora z nałożonego na niego umową zawartą z Wojewodą Bielskim warunku utrzymania tego przedsiębiorstwa w stanie niepogorszonym.

Ustalono, że pokrywanie ponoszonych strat z funduszy tego przedsiębiorstwa rzutowało negatywnie na ich wielkość. Suma funduszy założycielskiego i przedsiębiorstwa zmalała bowiem z 284.300 zł na dzień 1 stycznia 1995 r., do kwoty 208.500 zł na dzień

1 stycznia 1996 r., a poniesione straty do dnia 30 października 1996 r. doprowadziły do zmniejszenia się tych funduszy do kwoty 13.200 zł. Zakład sprzedano za cenę 210.000 zł Spółce z o.o., zawiązanej przez b. pracowników.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli - Delegatury w Katowicach pozytywnie należy ocenić działania organu założycielskiego w zakresie zabezpieczenia w umowie kupna-sprzedaży tego przedsiębiorstwa interesów majątkowych Skarbu Państwa m.in. poprzez: zapewnienie prawa do rewizji przedmiotu sprzedaży, zamieszczenie w umowie obowiązku ubezpieczenia mienia na sumę nie niższą niż cena składników majątkowych przekazanych Spółce i inne.

3. W zakresie prywatyzacji Bielskich Zakładów Podzespołów Lampowych „POLAM-BIELSKO” w Bielsku-Białej ustalono, że dyrekcja tego przedsiębiorstwa prowadziła rozmowy i podejmowała ustalenia mające na celu zawiązanie spółki z firmą Philips Lighting BV w Eindhoven - Holandia. Działania w tym zakresie za wiedzą organu założycielskiego podejmowane były przed formalnym wszczęciem postępowania przewidzianego ustawą z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p.

Stwierdzono, że jeden z wniosków o wszczęcie postępowania przygotowawczego w celu likwidacji „POLAM-u” i wniesienia jego mienia do spółki z udziałem „Philipsa” został złożony w imieniu obu zainteresowanych stron w organie założycielskim w dniu 24 maja 1995 r.

Ustalono, że skład Zespołu Przygotowawczego do zbadania przyczyn, potrzeb i warunków zamierzonej likwidacji ustalono w taki sposób, że interesy „POLAM-u” reprezentowały 3 osoby, a organu założycielskiego tylko 1 osoba. Pozostałymi członkami Zespołu Przygotowawczego byli eksperci mający dokonać analizy prawnej i ekonomicznej.

Wojewoda Bielski informując Radę Pracowniczą „POLAM-u” o wszczęciu postępowania przygotowawczego wniósł o przedstawienie opinii rady w sposób nie budzący wątpliwości (uchwała poparta dokumentami potwierdzającymi jej ważność), jednakże przedłożenie wspomnianych dokumentów nie zostało wyegzekwowane przez organ założycielski. Zespół Przygotowawczy w opinii wskazał na celowość prywatyzacji w trybie art. 37 ust. 1 pkt 2 z ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o p.p.p., uzasadniając ten wybór m.in. stanem i perspektywami rozwojowymi oraz zaawansowaniem poczynionych za wiedzą organu założycielskiego uzgodnień i warunków udziału firmy „Philips” w spółce.

Stwierdzono, że pomimo iż wartość „POLAM-u” ustalono w przedziale od 7,3 mln zł do 10,0 mln zł, ostatecznie w negocjacjach przyjęto wartość minimalną 7,3 mln zł, w taki też sposób określona została wielkość aportu Skarbu Państwa do Spółki Philips Lighting Bielsko Sp. z o.o. Warto zauważyć, że wartość księgowa netto „POLAM-u” przed pierwszymi działaniami zmierzającymi do prywatyzacji tego przedsiębiorstwa, tj. wg stanu na 31 grudnia 1994 r. wynosiła 7.354 mln zł (czyli o ca 54 tys. zł więcej od przedstawionej 11 grudnia 1995 r. Wojewodzie Bielskiemu wartości minimalnej), a następnie wartość ta uległa zmniejszeniu w okresie likwidacji na skutek poniesionej straty netto w kwocie 383 tys. zł.

Według bilansu zamknięcia likwidacji, tj. na dzień 29 sierpnia 1996 r. wartość księgowa netto „POLAM-u” wynosiła około 6,8 mln zł.

Ustalono, że objęcie przez „Philipsa” 80% udziału w kapitale zakładowym nie zostało uzależnione od wykonania zobowiązań inwestycyjnych, natomiast sprzedaż 20% udziałów zatrzymanych przez Skarb Państwa na roszczenia repriwatyzyacyjne została uzależniona od wykonania zobowiązań inwestycyjnych na sumę 11 mln guldenów holenderskich oraz zobowiązań wobec pracowników .

Stwierdzono, że standing „Philipsa” został ustalony w oparciu o przedłożoną ofertę i raport za 1994 r.

Wyceny aportu „Philipsa” dokonała na jego zlecenie firma konsultingowa „KPMG” Spółka z o.o. w Warszawie, przy czym wyboru tej firmy dokonały obie zainteresowane strony w trakcie rokowań.

3. Przebieg procesów naprawczych w przedsiębiorstwach państwowych

1. W 1996 r. w 17 przedsiębiorstwach dla których Wojewoda był organem założycielskim realizowano postępowanie naprawcze. Wobec 4 p.p. sądy ogłosiły upadłość, w 2 p.p. zawarto ugody bankowe z wierzycielami, w 2 pp. zakończono postępowanie naprawcze i przekształcono je, tj. Zakłady Przemysłu Wełnianego „Finex” w Bielsku-Białej w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, a w drugim, tj. w Państwowym Ośrodku Maszynowym w Kleczy Dolnej k/Wadowic zakończono z dniem 5 grudnia 1996 r. - postępowanie naprawcze i dokonano jego prywatyzacji poprzez „szybką sprzedaż” z dniem 10 lutego 1997 r.

Na 31 grudnia 1996 r. postępowanie naprawcze realizowano w 10 p.p., w których proces ten wszczęto:

- w 2 p.p w 1992 r.
- w 3 p.p. w 1993 r.
- w 2 p.p. w 1994 r.
- w 2 p.p. w 1995 r.
- w 1 p.p. w 1996 r.

Podkreślenia wymaga, że przewlekłość prowadzonych postępowań naprawczych i brak właściwego nadzoru rzutowała w znacznej mierze na zwiększenie ilości przedsiębiorstw w upadłości.

W świetle ustaleń kontroli podejmowane przez organ założycielski działania związane z realizacją programów naprawczych w niewielkim tylko stopniu uchroniły te przedsiębiorstwa przed upadłością.

O ile w 1995 r. w 18 p.p., tj. w 25,4% ogółu przedsiębiorstw realizowano postępowanie upadłościowe, to na koniec 1996 r. liczba tych przedsiębiorstw wzrosła do 26, co stanowiło aż 32,9% ogółu p.p. dla których Wojewoda Bielski był organem założycielskim. Ustalono, że z 26 p.p. w których w 1996 r. realizowano postępowanie upadłościowe - w 12 przed ogłoszeniem upadłości wdrażano postępowanie naprawcze.

2. Ustalenia kontroli przeprowadzonej w Bielskich Zakładach Futrzarskich „BESKIDIANA” w Bielsku-Białej wykazały, że w trakcie realizowanego od dnia 1 października 1992 r. postępowania naprawczego, zarządca komisaryczny Pan Maciej Dębowski za zgodą Wojewody Bielskiego utworzył z dniem 26 września 1994 r. spółkę prawa handlowego. Do utworzonej spółki, zarządca komisaryczny wniósł aport rzeczowy w postaci: środków trwałych, prawa wieczystego użytkowania nieruchomości, wyroby gotowe oraz środki pieniężne.

Utworzenie przez p.p. jednoosobowej spółki z o.o. było działaniem sprzecznym z obowiązującymi przepisami prawa. Zgodnie bowiem z art. 158 kh., spółki z o.o. mogły być tworzone w celach gospodarczych przez jedną lub więcej osób, o ile ustawy nie zawierały ograniczeń. Ograniczenie takie zawarte zostało w art. 11 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p.

Podkreślenia wymaga, że Minister Przekształceń Własnościowych w piśmie z dnia 20 lipca 1994 r. nr DM-1801/94 zwrócił uwagę wojewodom na nieprawidłowości w postępowaniu organów p.p. i organów założycielskich, poprzedzających postawienie przedsiębiorstw w stan likwidacji na podstawie art. 19 cytowanej wyżej ustawy.

Ustalono, że pomimo iż Wojewoda Bielski wyrażając zgodę na wniesienie aportu rzeczowego do nowo tworzonej spółki zastrzegł, iż może to nastąpić pod warunkiem spełnienia wymogu wynikającego z treści art. 11 omawianej ustawy, zarządca komisaryczny nie

wykonał tej dyspozycji i na bazie wyodrębnionej - zorganizowanej części majątku tego przedsiębiorstwa - utworzył spółkę prawa handlowego.

Stwierdzono ponadto, że operację finansową wniesienia aportu do Spółki zaksięgowano w przedsiębiorstwie na koncie „udziały w podmiotach obcych”, a o powstałą różnicę między wartością wniesionego aportu a wartością otrzymanych w zamian udziałów obniżono fundusz przedsiębiorstwa. Przepis art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej p.p. nie zezwalał przedsiębiorstwom zmniejszać funduszu przedsiębiorstwa z tytułu różnic powstałych między wartością wnoszonego majątku do spółek a otrzymanymi w zamian udziałami.

3. Dokonana w trakcie kontroli analiza procesu naprawczego realizowanego w Zakładach Przemysłu Skórzanego „LOGAR” w Łodygowicach wykazała m.in., że w przedsiębiorstwie tym ustanowiono na okres od dnia 15 grudnia 1994 r. do dnia 31 grudnia 1996 r. zarząd komisaryczny, który następnie przedłużono do dnia 31 grudnia 1997 r. Opracowany przez zarządcę komisarycznego w lipcu 1995 r. program naprawczy przedsiębiorstwa został zatwierdzony przez organ założycielski dopiero w marcu 1996 r.

Ustalono, że zarządca komisaryczny w dniu 21 czerwca 1996 r. zawiązał spółkę akcyjną „Logar” S.A., w której kapitale założycielskim 150 akcji o wartości 30.000 zł pokryte zostało przez przedsiębiorstwo wkładem niepieniężnym.

Stwierdzono, że dopiero w dniu 3 lipca 1996 r. zarządca komisaryczny wystąpił do Wojewody Bielskiego o wyrażenie zgody w trybie art. 46a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. na wniesienie mienia przedsiębiorstwa do spółki prawa handlowego jako aportu w formie 4 maszyn. Zgodę na powyższe Wojewoda Bielski wyraził w dniu 17 lipca 1996 r., tj. w 26 dni po zawiązaniu spółki.

Podkreślenia wymaga, że na mocy Statutu Spółki, zarządcy komisarycznemu Panu Mieczysławowi Kamińskiemu „celem wynagrodzenia za usługi oddane przy powstawaniu spółki” przyznano 50 świadectw założycielskich na okres 2- lat od zarejestrowania spółki.

Świadectwa te upoważniały do udziału w podziale czystego zysku w wysokości 70% dywidendy przypadającej na jedną akcję.

Zarządca komisaryczny został ponadto wybrany przewodniczącym pierwszej rady nadzorczej, a organ założycielski dopiero od grudnia 1996 r., tj. po 5 miesiącach od powołania spółki wprowadził swego przedstawiciela do rady nadzorczej.

4. Likwidacja przedsiębiorstw państwowych w trybie art. 19 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p.

1. W 1996 r. likwidacją w trybie art. 19 cytowanej ustawy o p.p. objęto 7 przedsiębiorstw, w stosunku do 5 p.p., w których proces ten realizowano w 1995 r.

W badanym okresie zakończono likwidację jednego p.p., tj. Wadowickiego Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Doświadczalnego „WADAP” w Wadowicach oraz postawiono w stan likwidacji 2 p.p., a mianowicie: Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego w Bielsku-Białej oraz Bielskie Zakłady Futrzarskie „BESKIDIANA” w Bielsku-Białej.

2. Analiza procesu likwidacji Wadowickiego Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Doświadczalnego „WADAP” w Wadowicach wykazała, że proces likwidacji trwał od 15 czerwca 1991 r. Przedsiębiorstwo to Wojewoda Bielski przejął z Ministerstwa Przemysłu i Handlu w dniu 5 października 1993 r., a umowę z likwidatorem, w której nie określono zakończenia czynności likwidacyjnych, organ założycielski zawarł dopiero 15 lipca 1994 r.

Urząd nie dysponował programem likwidacji tego przedsiębiorstwa.

Ustalono, że pomimo braku zgody organu założycielskiego na sprzedaż ratalną nieruchomości, likwidator Pan Stanisław Michalski zawarł w dniu 1 lutego 1995 r. ze Spółką z o.o. „PACK-PLUS” z Wadowic umowę przedwstępną na sprzedaż ratalną części nieruchomości z prawem użytkowania wieczystego gruntów.

W dniu 22 marca 1995 r. likwidator dokonał sprzedaży przyrzeczonych nieruchomości, a pozostałe nieruchomości, także w formie sprzedaży ratalnej, zostały sprzedane w dniu 11 września 1995 r. spółce cywilnej z siedzibą w Inwałdzie. Wartość wieczystego użytkowania gruntów w ramach dokonanych sprzedaży została oszacowana samodzielnie przez likwidatora.

Podkreślenia wymaga, że sprzedaż nieruchomości „WADAP-u” dokonana przez likwidatora nie została poprzedzona ogłoszeniem o przetargu, ofertą ogłoszoną publicznie i rokowaniami podjętymi na podstawie złożonej oferty, bowiem ostatnie ogłoszenie prasowe - publiczne zaproszenie do rokowań - likwidator zamieścił w prasie 30 sierpnia 1993 r.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli - Delegatury w Katowicach naruszało to postanowienia art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. w myśl którego p.p. sprzedaje środki trwałe w ramach publicznego przetargu.

5. Dochody i wydatki budżetu związane z prywatyzacją oraz ocena występujących trendów w skali województwa bielskiego

W ustawie budżetowej na 1996 r. zostały zaplanowane dochody budżetu z prywatyzacji w wysokości 8.314 tys. zł, natomiast uzyskane wyniosły 17.189 tys. zł, co stanowiło 206,7%.

Dochody w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej kształtowały się następująco:

- dochody ze sprzedaży likwidowanych p.p. lub części składników majątkowych zrealizowano w 130,2% (plan 255 tys. zł, wykonanie 332 tys. zł),
- dochody z dzierżawy i leasingu zrealizowano w 143,1% (plan 8.059 tys. zł, wykonanie 11.531 tys. zł).

Ponadto w 1996 r. uzyskano dochód w kwocie 5.272 tys. zł z tytułu zbycia części udziałów Skarbu Państwa w Spółce z o.o. Philips Lighting „Bielsko” w Bielsku-Białej oraz w kwocie 53 tys. zł z tytułu wpływu środków po likwidacji p.p.

Dochody te nie były planowane w ustawie budżetowej na 1996 r.

Przedstawione powyżej dane wskazują, że dochody z prywatyzacji za 1996 r. były wyższe w stosunku do założeń ustawy budżetowej o 8.875 tys. zł, tj. o 106,7% oraz wyższe od dochodów uzyskanych za 1995 r. (7.534 tys. zł) o 9.655 tys. zł, tj. o 128,2%.

W świetle ustaleń kontroli na zwiększenie dochodów z prywatyzacji w 1996 r. rzutowało - obok zbycia części udziałów Skarbu Państwa w Spółce z o.o. Philips Lighting „Bielsko” w Bielsku-Białej - przyspieszenie spłat rat kapitałowych przez niektóre spółki.

W ustawie budżetowej na 1996 r. zaplanowano wydatki na prywatyzację w wysokości 100 tys. zł, natomiast w planie po zmianach wydatki zostały zwiększone do kwoty 150 tys. zł.

Faktyczne wydatki na prywatyzację w 1996 r. w kwocie 149 tys. zł były niższe od wydatków poniesionych w 1995 r. (307 tys. zł) o 158 tys. zł.

Uzyskanie w 1996 r. znacznego wzrostu dochodów z prywatyzacji przy równoczesnym obniżeniu wydatków należy ocenić pozytywnie.

III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

W związku z przeprowadzoną kontrolą stanu przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1996 r. zasięgano informacji w 3 jednostkach nie objętych kontrolą.

Informacje te uzyskano w:

- Ministerstwie Skarbu Państwa,
- Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej,
- Zarządzie Spółki z o.o. Philips Lighting „Bielsko” w Bielsku-Białej.

W żadnej z 4 jednostek objętych kontrolą nie zgłoszono zastrzeżeń do protokołu kontroli.

**Postępowanie
pokontrolne:** Wystąpienia pokontrolne przedstawiono kierownikom kontrolowanych jednostek oraz w trzech przypadkach Wojewodzie Bielskiemu.

Do ocen, uwag i wniosków przedstawionych w ww. wystąpieniach pokontrolnych nie zgłoszono zastrzeżeń. Ponadto przekazano koordynatorowi kontroli projekt wystąpienia do Ministra Skarbu Państwa. Po zakończeniu kontroli, stosownie do postanowień art. 58 ustawy o NIK, zorganizowano z udziałem Wojewody Bielskiego naradę pokontrolną. W wyniku kontroli zostało przedstawione 6 wniosków pokontrolnych mających na celu usprawnienie procesów przekształceń własnościowych i zwiększenie nadzoru ze strony organu założycielskiego (w tym 6 wniosków przekazano Wojewodzie Bielskiemu).

**Wykonanie
wniosków NIK:** W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, Wojewoda realizując wnioski pokontrolne podjął działania zmierzające m.in. do:

- zwiększenia efektywności nadzoru poprzez powołanie w trybie art. 59 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o p.p. w dalszych

16 przedsiębiorstwach rad nadzorczych. Przewodniczący rad nadzorczych zostali zobowiązani do składania comiesięcznych raportów i sprawozdań o sytuacji w tych przedsiębiorstwach,

- dyrektor Wydziału wystosował pismo do likwidatorów p.p., zobowiązując ich do ścisłego przestrzegania wytycznych pisma z 12 stycznia 1995 r. dot. wszelkich czynności likwidatora, w tym składania sprawozdań w terminie 45 dni od zakończenia kwartału,
- przestrzegania zasady wprowadzania aneksem zmian do programów likwidacji - po uzyskaniu akceptacji organu założycielskiego,
- prowadzenia i rejestracji doraźnych kontroli przebiegu procesów likwidacyjnych i naprawczych oraz przedkładania stosownych wniosków, w tym także personalnych,
- przeprowadzania dogłębnej analizy propozycji powierzania osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Urzędzie zadań w zakresie opracowania ekspertyz w procesach prywatyzacyjnych, co mogłoby wywołać podejrzenie o ich stronnictwo lub interesowność,
- poddawania szczegółowej analizie prawnej i ekonomicznej wniosków p.p. o wniesienie do spółek składników majątkowych pod kątem przyszłościowych efektów.

Załącznik: 1

**Załącznik Nr 1
do Informacji**

**W Y K A Z
skontrolowanych jednostek**

1. Urząd Wojewódzki - Wydział Nadzoru Założycielskiego
 i Przekształceń Własnościowych w Bielsku-Białej,
2. Bielskie Zakłady Podzespołów Lampowych „POLAM”
 w Bielsku-Białej (w ramach kontroli UW),
3. Delegatura Ministerstwa Skarbu w Bielsku-Białej,
4. Zakłady Produkcji Tektury w Czańcu,
5. Bielskie Zakłady Futrzarskie „BESKIDIANA” w Bielsku-Białej.